

OBSAH

Zoznam skratiek	12
Venovanie a predhovor	15
A. PROPEDEUTICKÁ ČASŤ	17
I. Systém vyšetrenia pacienta (Peter Stanko)	18
I.1 Anamnestické vyšetrenie pacienta	18
I.2 Klinické vyšetrenie pacienta	19
I.2.1 Status praesens generalis	20
I.2.2 Status praesens localis	20
I.3 Pomocné diagnostické metódy	23
I.4 Vybrané symptómy	23
I.4.1 Čelustná kontraktúra	23
I.4.2 Zväčšená lymfatická uzlina	24
I.4.2.1 Lymfadenitída	25
I.4.2.2 Maligne lymfadenopatie	26
I.4.3 Hypestézia n. mentalis (Vincentov príznak)	26
I.4.4 Niektoré očné symptómy	27
II. Základy rádiodiagnostiky v DA a MF chirurgii (Dušan Hollý)	28
II.1 Ionizujúce vyšetrovacie metódy	28
II.1.1 Röntgenové vyšetrenie	28
II.1.2 Počítačová tomografia	32
II.1.3 CBCT	34
II.1.4 Kontrastné ionizujúce metódy	35
II.1.5 Metódy na princípoch nukleárnej medicíny	35
II.2 Neionizujúce vyšetrovacie metódy	36
II.2.1 Sonografia	36
II.2.2 Magnetická rezonancia	36
II.3 Ochrana pred ionizujúcim žiarením	37
III. Princípy antisepsy a asepsy (Peter Stanko)	38
III.1 Sterilizácia	38
III.2 Prevencia prenosu infekcie pri kontakte	38
III.3 Asepsa v operačnom trakte	39
III.4 Prevencia pri niektorých vírusových infekciách	40
IV. Biomateriály (Dušan Hollý)	41
IV.1 Prirodzené biomateriály	41
IV.1.1 Štepy	41
IV.1.2 Laloky	42
IV.1.3 Transplantácia zubov	42
IV.2 Syntetické biomateriály	43
IV.2.1 Kovy	43
IV.2.2 Keramika	43
IV.2.3 Polyméry	43
IV.2.4 Kombinované biomateriály	43

IV.3	Šicie materiály	44
IV.3.1	Vstrebateľné šicie materiály	44
IV.3.2	Nevstrebateľné šicie materiály	44
V.	Inštrumentárium (<i>Daniela Novotňáková</i>)	46
V.1	Extrakčné kliešte	46
V.1.1	Horné kliešte	47
V.1.2	Dolné kliešte	48
V.2	Extrakčné páky	48
V.2.1	Beinova páka	48
V.2.2	Schlemmerova páka	49
V.2.3	Leclusova páka	49
V.2.4	Iné extrakčné páky	50
V.3	Ostatné inštrumentárium	50
V.3.1	Nástroje na ostrú preparáciu	50
V.3.2	Úchopové nástroje	51
V.3.3	Retrakčné nástroje	51
V.3.4	Iné ručné nástroje	51
V.4	Rotačné nástroje	51
V.5	Piezochirurgia	51
V.6	Laser	51
 B. DENTOALVEOLÁRNA CHIRURGIA		 53
I.	Anestézia (<i>Peter Stanko, Roman Záhorec, Peter Plachý</i>)	54
I.1	Celková anestézia	54
I.2	Potencovaná lokálna anestézia (procedurálna analgosedácia, PSA)	55
I.3	Lokálna anestézia	56
I.3.1	Lokálne anestetiká	57
I.3.2	Lokálna anestézia na mandibule	58
I.3.2.1	LA k for. mandibulae	59
I.3.2.2	LA k for. mentale	60
I.3.2.3	Infiltračná LA na mandibule	61
I.3.2.4	Kmeňová anestézia n. mandibularis	61
I.3.3	Lokálna anestézia na maxile	61
I.3.3.1	Infiltračná LA na maxile	62
I.3.3.2	LA do oblasti tuber maxillae	62
I.3.3.3	LA k for. infraorbitale	62
I.3.3.4	LA k for. palatinum majus	63
I.3.3.5	LA k for. incisivum	63
I.3.3.6	Kmeňová anestézia n. maxillaris	63
I.4	Iné typy infiltračnej LA	63
I.5	Komplikácie injekčnej anestézie	64
I.5.1	Lokálne komplikácie injekčnej LA	64
I.5.1.1	Hematóm	64
I.5.1.2	Zlomenie injekčnej ihly	64
I.5.1.3	Poškodenie svalu	65
I.5.1.4	Poškodenie nervu	65
I.5.1.5	Willigerove nekrózy	65
I.5.1.6	Pohryzenie pery	66
I.5.2	Celkové komplikácie injekčnej anestézie	66
I.5.2.1	Kolaps	67
I.5.2.2	Toxické reakcie	67
I.5.2.3	Alergické reakcie	68
I.5.2.4	Interne rizikovní pacienti	68
II.	Jednoduchá extrakcia (<i>Peter Stanko</i>)	69
II.1	Indikácie a kontraindikácie extrakcií	69
II.2	Postup extrakcie	70
II.3	Komplikácie jednoduchej extrakcie	73

II.3.1	Lokálne komplikácie extrakcie	73
II.3.1.1	Zlomeniny počas extrakcie	73
II.3.1.2	Luxácia mandibuly	74
II.3.1.3	Poškodenie zubov v okolí	75
II.3.1.4	Poškodenie mäkkých tkanív	75
II.3.1.5	Patologické spojenia ústnej dutiny s nosovou a čeľustnou dutinou	76
II.3.1.6	Postextrakčné krvácanie	76
II.3.1.7	Zápal extrakčného lôžka	77
II.3.1.8	Strata zuba z lokálnych príčin	78
II.3.2	Celkové komplikácie extrakcie	78
II.3.2.1	Kolaps	78
II.3.2.2	Zhltnutie zuba	78
II.3.2.3	Vdýchnutie zuba	79
II.3.2.4	Riziká bakteriémie	79
III.	Chirurgická extrakcia zubov a koreňov (Peter Stanko)	80
III.1	Indikácie chirurgickej extrakcie a zobrazovacie metódy	80
III.2	Všeobecná technika chirurgickej extrakcie	81
III.3	Hemiextrakcia	82
IV.	Periapikálna chirurgia (Peter Stanko, Bohuslav Novák)	84
IV.1	Resekcia koreňového hrotu	84
IV.1.1	Indikácie a kontraindikácie RKH	84
IV.1.2	Technika RKH	87
IV.1.3	Komplikácie RKH	88
IV.2	Periapikálna kyretáž	89
IV.3	Trepanácia alveoly (alveolotómia)	90
V.	Úrazy zubov (Peter Stanko)	91
V.1	Zlomeniny zubov	91
V.2	Zmeny polohy zubov	93
V.3	Zlomeniny alveolárnych výbežkov maxily a mandibuly	95
V.4	Poranenia mäkkých tkanív pri dentálnych úrazoch	96
VI.	Dentoalveolárna predprotetická chirurgia (Peter Stanko)	98
VI.1	DA výkony na mäkkých tkanivách	98
VI.2	Kostné dentoalveolárne predprotetické výkony	100
VI.2.1	Extrakcie z protetických dôvodov	100
VI.2.2	Alveoloplastiky	100
VII.	Dentálne implantáty (Dušan Hollý)	101
VII.1	Rozdelenie dentálnych implantátov	101
VII.2	Vyšetrenie pacienta pred implantáciou	102
VII.3	Indikácie dentálnych implantátov	103
VII.4	Technika zavedenia a odkrytia implantátu	105
VII.5	Protetická liečba a sledovanie pacienta	105
VII.6	Komplikácie pri dentálnych implantátoch	106
VII.6.1	Včasné (peroperačné, pooperačné) komplikácie	106
VII.6.2	Neskoré komplikácie	106
VIII.	Dentoalveolárne chirurgické výkony v čeľustnej ortopédii (Peter Stanko, Juraj Lysý) ..	107
VIII.1	Extrakcie zubov z čeľustnoortopedických dôvodov	107
VIII.2	Ortodonticko-chirurgická extrúzia retinovaných zubov	108
VIII.3	Úprava diastémy	109
C.	MAXILOFACIÁLNA CHIRURGIA	111
IX.	Orofaciálne infekcie (Peter Stanko)	112
IX.1	Dentogénny absces alveolárneho výbežku	114
IX.2	Dentitio difficilis	114

IX.2.1	Akútna forma dentitio difficilis	115
IX.2.2	Chronická forma dentitio difficilis	115
IX.2.3	Liečba dentitio difficilis	115
IX.3	Osteomyelitídy	116
IX.3.1	Akútne osteomyelitídy	117
IX.3.2	Chronické osteomyelitídy	118
IX.3.2	Liečba osteomyelitíd	118
IX.4	Okoločelustné zápalý	118
IX.4.1	Submandibulárny absces	118
IX.4.2	Submentálny absces	119
IX.4.3	Perimaxilárny absces a flegmóna	119
IX.4.4	Absces a flegmóna očnice	120
IX.4.5	Retromaxilárny absces a absces fossa pterygopalatina	120
IX.4.6	Flegmóna ústnej spodiny	120
IX.4.7	Hlboké zápalý jazyka	120
IX.4.8	Parafaryngový absces	120
IX.4.9	Liečba okoločelustných zápalov	121
IX.4.9.1	Ošetrovanie zuba pri okoločelustných zápaloch	121
IX.4.9.2	Intraorálna a extraorálna incízia	121
IX.4.9.3	Drenáž	122
IX.4.9.4	Aplikácia chladu	122
IX.4.9.5	Antibiotická terapia a podporná liečba	123
IX.4.10	Prevenencia vzniku dentogénnych okoločelustných zápalov	123
IX.5	Špecifické zápalý v orofaciálnej oblasti	123
IX.5.1	Aktinomykóza	123
IX.5.2	Syfilis	124
IX.5.3	Tuberkulóza	124
IX.5.4	Malomocenstvo	125
IX.5.5	Rinoskleróm	125
X.	Kostné cysty v orofaciálnej oblasti (Taras Feltsan)	126
X.1	Dentogénne cysty	126
X.1.1	Radikulárne cysty	126
X.1.2	Folikulárne cysty	128
X.1.3	Parodontálne cysty	129
X.2	Nedentogénne cysty	129
X.3	Kostné pseudocysty	130
X.4	Princípy liečby kostných cyst	130
X.4.1	Cystektómia	130
X.4.2	Cystostómia	131
X.5	Prevenencia vzniku dentogénnych kostných cyst	131
XI.	Cysty mäkkých tkanív úst, tváre a krku (Peter Stanko)	132
XI.1	Cysty slinných žliaz	132
XI.2	Kožné cysty tváre	133
XI.3	Krčné cysty	134
XI.4	Operácie cyst mäkkých tkanív úst, tváre a krku	134
XI.4.1	Cystektómia cyst mäkkých tkanív tváre	134
XI.4.2	Cystostómia	135
XII.	Patologické stavy čelustnej dutiny (Peter Stanko, Darina Bajsová)	136
XII.1	Zápalý čelustných dutín	136
XII.1.1	Akútny zápal čelustnej dutiny	137
XII.1.2	Chronický zápal čelustnej dutiny	138
XII.1.3	Liečba dentogénnych sinusitíd	139
XII.2	Oroantrálne komunikácie	140
XII.3	Iné patologické stavy čelustnej dutiny	142
XIII.	Nenádorové choroby slinných žliaz (Peter Stanko)	143
XIII.1	Všeobecný algoritmus vyšetrenia veľkých slinných žliaz	143
XIII.2	Vývinové poruchy	145

XIII.3	Sialoadenitídy	145
XIII.3.1	Neobštrukčné sialoadenitídy	145
XIII.3.2	Obštrukčné sialoadenitídy	146
XIII.4	Sialózy	148
XIII.4.1	Sialózy prevažne alergického pôvodu	148
XIII.4.2	Sialózy prevažne hormonálneho pôvodu	149
XIII.4.3	Neurogénne sialózy	149
XIII.4.4	Karenčné sialózy	149
XIV.	Orofaciálna onkológia	151
XIV.1	Benígne nádory (<i>Peter Stanko</i>)	151
XIV.1.1	Benígne epitelové nádory	151
XIV.1.2	Benígne mezenchýmové nádory	152
XIV.1.3	Benígne nádory z nervového tkaniva	155
XIV.1.4	Benígne pigmentové lézie	156
XIV.2	Nepravé nádory (<i>Peter Stanko</i>)	156
XIV.2.1	Epulis	156
XIV.2.2	Hyperplázie mäkkých tkanív	158
XIV.2.3	Kostné exostózy	159
XIV.3	Prekancerózy ústnej sliznice a kože tváre (<i>Lubomír Malíček</i>)	160
XIV.3.1	Leukoplakia	161
XIV.3.2	Lichen ruber planus	163
XIV.3.3	Erytroplakia	164
XIV.3.4	Aktinická cheilitída	164
XIV.3.5	Ostatné prekancerózy ústnej sliznice	165
XIV.3.6	Kožné prekancerózy	166
XIV.3.7	Inovácie v diagnostike prekanceróz	167
XIV.3.8	Princípy dispenzarizácie prekanceróz	168
XIV.4	Malígne nádory (<i>Adam Stebel, Ján Švidraň, Dušan Poruban, Marek Leffers, Lucia Nocarová</i>)	168
XIV.4.1	Medzinárodná TNM klasifikácia, štádiá karcinómov hlavy a krku	174
XIV.4.2	Multimodálna liečba karcinómov	180
XIV.4.2.1	Chirurgická liečba	181
XIV.4.2.2	Rádioterapia	190
XIV.4.2.3	Systémová liečba	192
XIV.4.2.4	Kombinácie základných liečebných modalít	196
XIV.4.2.5	Doplnková liečba v onkológii	197
XIV.4.3	Karcinómy pery	198
XIV.4.4	Karcinómy ústnej sliznice	200
XIV.4.4.1	Karcinóm jazyka	200
XIV.4.4.2	Karcinóm ústnej spodiny	201
XIV.4.4.3	Karcinóm alveolárnych výbežkov	202
XIV.4.4.4	CA processus alveolaris mandibulae	202
XIV.4.4.5	CA processus alveolaris maxillae	202
XIV.4.5	Karcinóm čelustnej dutiny	203
XIV.4.6	Karcinómy kože tváre a krku	205
XIV.4.7	Sarkómy orofaciálnej oblasti	205
XIV.4.7.1	Sarkómy mäkkých tkanív	206
XIV.4.7.2	Sarkómy čelustných a tvárových kostí	207
XIV.4.8	Malígne lymfómy OF oblasti	207
XIV.4.9	Malígne melanóm	208
XIV.4.10	Paraneoplázie	209
XIV.5	Odontogénne nádory (<i>Peter Stanko</i>)	209
XIV.5.1	Epitelové odontogénne nádory	209
XIV.5.2	Mezenchýmové odontogénne nádory	210
XIV.5.3	Zmiešané odontogénne nádory	210
XIV.6	Nádory slinných žliaz (<i>Peter Stanko</i>)	211
XIV.6.1	Benígne nádory slinných žliaz	212
XIV.6.2	Malígne nádory slinných žliaz	213
XIV.7	Prevencia v orofaciálnej onkológii (<i>Peter Stanko</i>)	214
XIV.7.1	Primárna onkoprevencia	215

XIV.7.2	Sekundárna onkoprevencia	216
XIV.7.3	Terciárna onkoprevencia	216
XV.	Maxilofaciálna traumatológia (Dušan Hollý, Peter Stanko, František Thalmeiner, Hisham El Faloughy)	217
XV.1	Anamnéza	217
XV.2	Klinické vyšetrenie	217
XV.2.1	Hlavné príznaky MF zlomenín	217
XV.2.2	Vedľajšie príznaky MF zlomenín	218
XV.2.3	Metóda vyšetrenia „od hlavy po päty“ v MF traumatológii	219
XV.3	Rádiodiagnostika pri MF poraneniach	219
XV.3.1	Rtg techniky	219
XV.3.2	Počítačová tomografia	220
XV.3.3	Magnetická rezonancia	221
XV.4	Všeobecné komplikácie MF poranení	221
XV.4.1	Kraniocerebrálne poranenia	221
XV.4.2	Poranenia krčnej chrčtice a miechy	222
XV.4.3	Dusenie a zabezpečenie dýchacích ciest	223
XV.4.4	Krvácanie v MF oblasti a hemostáza	224
XV.4.5	Polytraumy a traumatický šok	225
XV.4.6	Exitus letalis	226
XV.5	Princípy liečby MF zlomenín	227
XV.5.1	Biomechanika tvárového skeletu	227
XV.5.2	Všeobecné rozdelenie MF zlomenín	228
XV.5.3	Hojenie MF zlomenín a jeho poruchy	229
XV.5.4	Zub v lomnej čiare	231
XV.5.5	Provizórne ošetrenie MF zlomenín	232
XV.6	Konzervatívna liečba MF zlomenín	234
XV.7	Chirurgická liečba MF zlomenín	236
XV.7.1	Otvorená repozícia MF zlomenín	236
XV.7.2	Osteosyntézy	236
XV.7.2.1	Platňové osteosyntézy	237
XV.7.2.2	Ostatné typy osteosyntéz	237
XV.8	Zlomeniny mandibuly	238
XV.8.1	Zlomeniny výbežkov mandibuly	239
XV.8.2	Zlomeniny uhla a ramena mandibuly	240
XV.8.3	Zlomeniny tela mandibuly	240
XV.8.4	Zlomeniny symfýzy	241
XV.9	Zlomeniny strednej tretiny tvárovej kostry	241
XV.9.1	Zlomeniny centrálnej časti STTK	242
XV.9.2	Zlomeniny laterálnej časti STTK	243
XV.10	Vybrané skupiny MF zlomenín	246
XV.10.1	MF zlomeniny u geriatrických pacientov	246
XV.10.2	MF zlomeniny u detí	246
XV.10.3	Patologické zlomeniny MF kostry	247
XV.10.4	Zlomeniny frontálnej kosti	247
XV.10.5	Panfaciálne zlomeniny	247
XV.11	Poranenia mäkkých tkanív tváre a skalpu	248
XV.11.1	Typy poranení a hojenie	248
XV.11.2	Ošetrenie poranení mäkkých tkanív	248
XV.11.3	Fyzikálne a chemické poškodenia tváre a ústnej dutiny	250
XV.12	Všeobecná starostlivosť pri maxilofaciálnych poraneniach	251
XV.12.1	Výživa pacienta s ranou v OF oblasti	251
XV.12.2	Hygiena lokálna a celková	252
XV.12.3	Prevencia trombembolickej choroby	252
XV.12.4	Prevencia bronchopneumónie	252
XV.12.5	Komplexná rehabilitácia MF poranení	252
XV.13	Forenzné aspekty v MF traumatológii	253
XV.13.1	Mechanizmus úrazu	253
XV.13.2	Práceschopnosť	253
XV.13.3	Odškodnenie za bolesť a sťažené spoločenské uplatnenie	253

XVI.	Neuralgie a obrny v OF a krčnej oblasti (Peter Stanko)	254
XVI.1	Neuralgia trojklaného nervu	255
XVI.1.1	Primárna neuralgia trojklaného nervu	255
XVI.1.2	Sekundárna neuralgia trojklaného nervu	256
XVI.1.3	Liečba neuralgií trojklaného nervu	256
XVI.2	Neuralgia jazykovohltanového nervu	257
XVI.3	Atypické neuralgie	257
XVI.4	Obrna tvárového nervu	258
XVI.4.1	Centrálna obrna tvárového nervu	258
XVI.4.2	Periférna obrna tvárového nervu	258
XVI.5	Ostatné obrny v oblasti hlavy a krku	259
XVII.	Ochorenia temporomandibulárneho kĺbu (Jozef Mračna)	260
XVII.1	Myofasciálny algický dysfunkčný syndróm	261
XVII.2	Osteoarthritis deformans TMK	262
XVII.3	Artritídy TMK	262
XVII.4	Ankylóza TMK	263
XVII.5	Luxácia TMK	263
XVII.6	Neoplázie TMK	263
XVII.7	Kongenitálne a vývinové deformácie v oblasti TMK	263
XVIII.	Čeľustnoortopedické a kraniofaciálne anomálie (Peter Stanko, Juraj Lysý)	264
XVIII.1	Vývin kraniofaciálnej kostry a tváre	264
XVIII.2	Etiológia anomálií všeobecne	265
XVIII.3	Vyšetrenie pacienta s anomáliou	265
XVIII.4	Ortognátné korekčné operácie	266
XVIII.4.1	Progénia	266
XVIII.4.2	Mikrogénia	268
XVIII.4.3	Laterogénia a tvárové asymetrie	268
XVIII.4.4	Deformácie brady	269
XVIII.4.5	Otvorený zhryz	269
XVIII.4.6	Prognácia	270
XVIII.4.7	Bimaxilárne operácie	271
XVIII.5	Kraniofaciálne anomálie	271
XVIII.5.1	Rázštep	271
XVIII.5.2	Kraniosynostózy	273
XVIII.5.3	Faciálne syndrómy	273
XIX.	Maxilofaciálna predprotetická chirurgia (Peter Stanko)	274
XIX.1	MF predprotetické operácie mäkkých tkanív	274
XIX.2	Kostné predprotetické operácie	275
XX.	Celkové kostné choroby (Peter Stanko)	278
XX.1	Osteodystrophia deformans (m. Paget)	278
XX.2	Osteodystrophia fibrosa (m. Jaffé-Lichtenstein)	278
XX.3	Ostitis fibrosa (m. Recklinghausen)	278
XX.4	Osteopetrosis (m. Albers-Schönberg)	279
XX.5	Osteogenesis imperfecta	279
XX.6	Osteoporóza	279
XX.7	Lieková osteonekróza čeľuste a sánky (MRONJ)	279
Literatúra		282